

12. 2. 2025

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Načasování převodu směnky

Snad každý je díky fenomenálnímu pojmu „směnečná přísnost“ zvyklý precizně kontrolovat formální náležitosti smenek. Naopak, často opomíjená zůstává kontrola načasování převodu smenek, která však může způsobit zásadní rozdíl ve vývoji případných soudních sporů.

Směnka je v praxi hojně využívaným a oblíbeným institutem zajištění pohledávky. Mezi věřiteli se směnka těší oblibě zejména z toho důvodu, že (i) uplatnění nároků z ní vyplývajících je poměrně jednoduché, (ii) navazující směnečné řízení je striktním způsobem omezeno kauzálními námitkami, které musí dlužníci včas a řádně vznést, a (iii) je jednoduše a neomezeně převoditelná.

Ve vztahu k posledně uvedenému důvodu oblíbenosti smenek je potřeba zdůraznit důsledky, které s sebou přináší způsob převodu směnky a načasování jejího převodu (indosamentu, rubopisu), a to v kontextu (ne)možnosti uplatnění kauzálních námitek směnečných dlužníků.

Směnku lze převést rubopisem (indosamentem), blankotradicí a převodem práv ze směnky postoupením pohledávky (cese). V praxi nejčastějším způsobem převodu směnky je rubopis.

Jestliže se majitel směnky rozhodne rubopisovat směnku a předá ji novému nabyvateli,[\[1\]](#) tento (ve většině případů) nevstupuje do práv předchozího majitele, ale nabývá práva originárně. Pro dlužníka to má zásadní dopad v tom, že vůči novému nabyvateli (zpravidla) nemá kauzální námitky, které měl vůči předchozímu majiteli (čl. I. § 17 zákona č. 191/150 Sb. zákon směnečný a šekový, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „ZSŠ“).[\[2\]](#)

Jinými slovy, pokud majitelé chtějí eliminovat možnost či riziko uplatnění kauzálních námitek (například námitku neexistence právního vztahu, a tedy i pohledávky), jednoduše lze směnku převést na nové nabyvatele.

ZSŠ však zná výjimky, díky kterým může dlužník uplatnit námitky i vůči novému nabyvateli pohledávky; mezi ně patří:

1. námitky, které má dlužník proti novému věřiteli z obecněprávních vztahů (jde zejména o námitku započtení),
2. majitel na sebe vědomě nechal převést směnku ke škodě dlužníka (§ čl. I. § 17 ZSŠ),
3. jedná se o rektasměnku, tj. směnka byla převedena postoupením pohledávky, nebo
4. směnka byla podrubopisována, tedy směnka byla indosována teprve po protestu pro neplacení nebo uplynutí lhůty k protestu a indosament má účinky jen obyčejného postupu (čl. I § 20 ZSŠ).

Pokud jde o první dvě uvedené výjimky, tyto není potřeba blíže rozvádět. Ve vztahu k výjimce uvedené pod písmenem c) uvádíme toliko, že směnka se převádí postoupením tehdy, pokud výstavce zabránil její převoditelnost rubopisem. Musí tak učinit písemně, a to například doložkou „nikoliv na řad“. Převod směnky pak lze uskutečnit pouze smlouvou, ta však nemusí mít písemnou podobu. Námitky zde přechází obdobně, jako při postoupení pohledávky.[\[3\]](#)

Zajímavá (a málo uvědomovaná) je však výjimka uvedená pod písmenem d), která dopadá na situaci, kdy došlo k převodu směnky formou indosamentu (rubopisu) až poté, kdy byla protestována pro neplacení nebo poté, co uplynula lhůta k protestu. Takový rubopis se označuje jako tzv. podrubopis a dlužník tedy bude mít vůči nabyvateli směnky zachovány stejné námitky, jaké měl vůči předchozímu majiteli.

Směnka může být protestována pro neplacení u soudů, notářů nebo u obecních úřadů. Lhůta pro protest se odlišuje od toho, jak byla nastavena splatnost směnky – u směnek fixních, datosměnek a lhůtních vistasměnek nastává v některý ze dvou pracovních dní následujících po dni splatnosti, u vistasměnek (splatná na viděnou) nastává ve lhůtě, která je určena k jejich protestaci pro nepřijetí (ve lhůtě jednoho roku ode dne vystavení).

Nelze tak než doporučit, aby nejen majitelé směnek, ale i dlužníci, kontrolovali při vymáhání směnky nejen její formální náležitosti, ale v případě jejího převodu také včasnost takového úkonu, která může způsobit zásadní rozdíl ve vývoji případného soudního sporu.

Lucie Kačerová

Martina Majárová

KAČEROVÁ
MĚKOTA
ADVOKÁTI

[Kačerová Měkota advokáti s.r.o.](#)

Pařížská 127/20
110 00 Praha

Tel.: +420 775 232 176
E-mail: office@kma.legal

[1] Viz ustanovení § 1103 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OZ“).

[2] Pokud byl tedy již předchozí majitel sám indosatářem (tj. osobou, na kterou indosant převádí rubopisem práva ze směnky), pak je možné vůči tomu, na koho přešla práva ze směnky uplatnit jen námitky ze vztahů dlužníka k indosatáři, ale nikoliv již námitky, které měl vůči předchozím majitelům směnky, tedy osobám předcházejícím indosatáři.

[3] Viz ustanovení § 1884 OZ.

Další články:

- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)
- [Odstoupení od smlouvy v insolvenčním řízení](#)
- [Zřízení exekutorského zástavního práva – právní rámec, dopady a judikatura](#)
- [Novela nařízení o insolvenčním řízení nabyla účinnosti – jaké přinesla změny?](#)